

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Емил Бачийски – катедра „Метал“, НХА

за дисертационен труд на тема:

СЪВРЕМЕННИ ТЕХНОЛОГИИ ПРИ ПРОЕКТИРАНЕ НА ПРОИЗВЕДЕНИЯ НА МЕДАЛИЕРНОТО ИЗКУСТВО

от Венцислав Георгиев Марков

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по докторска програма „Ергономия и промишлен дизайн“ в
професионално направление 5.13 „Общо инженерство“

Научен ръководител: доц. д-р Цена Радкова Мурзова
ТУ Варна, катедра „Индустриален дизайн“

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение. Степен и мащаб на актуалността на проблема и конкретните задачи, разработени в дисертацията.

В предложената от докторант Венцислав Марков тема, могат да бъдат търсени известни аналогии с публикуваното на базата на защитен дисертационен труд изследване на Ирина Колбасова „Медалиерното изкуство в България“. Но ако фокусът в цитираната публикация е насочен по-скоро към историческия преглед и ретроспективния характер на вече постигнати резултати и произведения, определено може да се твърди, че тезата на Марков не само заявява необходимостта от съвременен анализ на настоящите и актуални тенденции в разглежданото пластично направление, но и предлага дизайнерски и технологични варианти за бъдещо развитие в жанра. Актуалността на дисертационния труд „Съвременни технологии при проектиране на произведения на медалиерното изкуство“ се определя именно от изследваните качествено нови територии за технологично оптимизиране и модернизиране на процесите в дизайна и реализацията на обекти в сферата на монетното и медалиерното изкуство, от развитието на съвременните технологии за 3D проектиране и принтиране, както и възможностите, които тези авангардни медии предоставят на творците. Постигането на оптимални визуални стандарти и високи естетически качества на медалните форми е едно от най-големите предизвикателства на специалистите в тази област, като за разрешаването на този проблем от съществено значение освен техния опит и креативност, все по-важен ще бъде и изборът на подходяща софтуерна програма в която ще се създават проектните решения, както и професионалното използване на съответстващ 3D принтер, материали и смоли за възпроизвеждане на модели с търсените пластични характеристики.

Настоящият дисертационен труд има за цел да систематизира знания и практики в тази насока, като създаде работеща методика за 3D проектиране и прототипиране на медалиерни изделия, която да бъде експериментално приложена в реални условия чрез опции за проверка и анализ на визуалните качества на създадените артистични продукти и постигнатите резултати.

2. Познава ли дисертантът състоянието на проблема и оценява ли творчески литературния материал.

През 2008 г. Венцислав Марков се дипломира с образователно-квалификационна степен „бакалавър“, а през 2010 г. защита и магистратура в катедра „Метал“ към Факултета за приложни изкуства в НХА. И двете му дипломни работи – и в бакалавърската, и в магистърската степен бяха проектирани и реализирани в областта на съвременната металопластика и дизайн. Още през студентските години започна да изгражда солидна творческа биография – тенденция, продължаваща и до днес по време на преподавателската и научноизследователската му дейност, чрез участия в множество национални и международни художествени проекти, изложби, симпозиуми и форуми за изобразително изкуство, включително и в жанра на медалния обект. Осъществи няколко самостоятелни изложби с камерна пластика и редица монументални произведения за екстериор, трайно ситуирани в публичната среда на различни български градове, за част от презентациите си беше отличен с престижни и авторитетни награди.

Марков е активно работещ автор в съответното пластично направление, с много изпълнени композиции именно в избраната за теоретична разработка посока и може да се каже, че формулирането на конкретна тема е осъществено подходящо спрямо натрупания му през годините богат практически опит. Придобитите знания и умения са сериозен фундамент върху който дисертантът чрез съчетание и използване на подходящите литературни източници, развива научната си теза.

3. Избраната методика на изследване може ли да даде отговор на поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Обстойният преглед на наличната литература и документация по темата, разглеждането и тълкуването на информацията от многобройните интернет източници, предопределят и използваните научни методи и методология. Методологията на изследването може да бъде дефинирана като комплексна. Получените изводи, заключения, описателните и сравнителни анализи, са основани върху класификация на широк кръг от библиографски, теоретични, културно-исторически, технологични и експертно-практически данни. Така, могат да бъдат формулирани и използваните в проучването методологически подходи: системен, аналитичен, емпиричен, исторически, както и цитираните от автора: аналитико-прогностичен и експериментален метод. Основна цел на

цитираните научно-изследователски способности, е да бъде обобщена и анализирана цялата информационна база, засягаща разглежданата тема.

4. Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа 132 страници (включително 66 фигури и 1 таблица в текста), структурирани в увод, изложение в 4 глави, заключение, научни приноси, списък на използваната литература и интернет източниците, съставен от 145 заглавия (от които 88 на кирилица и 57 на латиница) и списък на научните публикации на автора по темата. С оглед на заявените в увода обект, предмет и методология, на формулираните основни цели и задачи, поставените конкретни теоретични проблеми са разгледани и анализирани последователно в отделните композиционни звена на изследването.

5. В какво се заключават научните или научно-приложните приноси на дисертационния труд? Формулиране и обосноваване на нов научен проблем (област). Формулиране и обосноваване на нова теория (хипотеза). Доказване с нови средства на съществени нови страни в съществуващи научни проблеми и теории. Създаване на нови класификации, методи на изследване, нови конструкции, технологии, препарати. Получаване и доказване на нови факти. Получаване на потвърдителни факти.

Характер на приносите за внедряване: методи, конструкции, технологии, препарати, схеми и т.н.

Каква е, конкретно, значимостта на тези приноси за науката и практиката?

Научни приноси:

В дисертационния труд е извършен обзорец исторически преглед и системен анализ на технологичните и композиционните промени в еволюцията на монетосеченето и медалните обекти. Емблематичните образци и тенденции от различните епохи в развитието на приложното изкуство, са открити чрез най-съществените им характеристики, като са посочени евентуални перспективи за развитието им. Анализирани и структурирани са използваните методи за създаването на установените модели в медалиерното изкуство, като са подчертани факторите, влияещи върху оптималното формообразуване, върху визуалните и пластически качества на прототипите. Направен е теоретичен анализ на възможностите за моделиране на 3D модел в различните софтуерни програми. Обосновани са основните теоретични постановки за проектирането и производството на образци на медални форми, като са открити възможностите за моделиране на 3D модели в различните софтуерни програми. Поставени са базовите принципи на дизайн-процеса на медалиерни изделия, които могат

да бъдат допълвани, променяни или избегнати в зависимост от конкретната проектантска задача и предназначението на обекта.

Научно-приложни приноси:

Създадена е методика за проектиране на 3D модел и реализация на конкретни форми чрез използването на дигитални инструменти и програмата AutoCAD. Методиката описва етапите на проектирането и осъществяването на прототипите, както и позициите на съвременните техники и технологии, предоставящи нови възможности пред художниците-проектанти и дизайнерите. Експериментално е доказана ефикасността на създадената платформа при проектирането и реализацията на медални форми чрез използването на дигитални инструменти – тя е прилагана както при предпроектните проучвания за прогнозиране на естетическите качества на създаваните модели, при 3D проектирането и технологичното оптимизиране на нови проектни решения, така и при редизайна на вече създадени медални форми.

Имайки предвид гореизложеното, резултатите от този труд биха могли да се използват както от професионалистите в конкретното направление – медалиери, скулптори, художници, така и от студенти, изучаващи различни специалности в областта на изкуството и дизайна. Създадената методика предоставя възможността на всеки един автор, следвайки отделните етапи да конструира цялостната геометрия и силует на формата, съпътстващите я елементи, детайли, шрифтове и акценти в композицията, да избере конкретна и най-подходяща технология за принтиране според сложността на проектирания от него медал, а при необходимост и да извърши бързи корекции на своята художествена идея и да създаде нови, многовариативни решения. Методиката има потенциал и може да повлияе върху ефективността на творческия процес и да повиши естетическите качества на създадените форми. Дигитализацията на творческия труд е една актуална тенденция в световен мащаб, която открива възможности за по-широк кръг от хора да достигнат до прецизността на изработката на професионалните художници и дизайнери.

Настоящият дисертационен труд „Съвременни технологии при проектиране на произведения на медалиерното изкуство“ е своевременна и положителна стъпка в тази посока. Трудът коментира, анализира и обединява значително количество научни данни по темата. Определено, основната му задача – да се представи едно цялостно проучване и анализ на този жанр в изкуството, да се разкрие неговата същност, многообразие и възможности за формообразуване, е изпълнена. Тази форма ще става все по-широко разпространена и популярна в съвременната металопластика и теоретичното ѝ разглеждане е твърде актуално и необходимо, което подчертава и приносния характер на труда.

6. Може ли да се оцени в каква степен дисертационния труд и приносите представляват лично дело на дисертанта?

Изследването е пресечна точка между няколко научни области и съчетава в себе си разглеждането на проблеми и факти от историята и изкуствознанието, от съвременния дизайн и компютърните технологии. Като цяло, у нас няма много теоретични анализи в тази територия и може да се каже, че темата е оригинална и новаторска, което предопределя изцяло личен и индивидуален подход в проучването.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията (международни, национални, ведомствени, служебни бюлетини и т.н.), в които са отпечатани. Какво е отражението им в науката – използване и цитиране от други автори, в други лаборатории, страни и пр.?

Резултатите са подкрепени и от четири доклада, целенасочено разработени по теоретичните въпроси, пряко свързани с предмета, целите и задачите на дисертацията, като получените изводи умело са внедрени в общата теза. През 2022 г., Марков участва в три международни научни конференции и с материал, публикуван в „Сборник доклади“ – издание на Технически университет – Варна.

8. Резултатите от дисертационния труд използвани ли са вече в научната и социалната практика? Има ли постигнат пряк икономически ефект и пр.? Документи, на които се основава твърдението.

До този момент, все още няма данни за научни цитирания, за пряк творчески, социален или икономически ефект от публикуваните статии.

9. Мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно-приложните приноси: какво и къде да се внедри.

Но спрямо установените положителни качества на труда и успоредно със споделянето и популяризирането му в интернет пространството, бих препоръчал издаването на анализите и методиките в книжно тяло, чието разпространение ще достигне до много по-широк кръг от потребители, а може да бъде и използвано както като пътеводител в практиката, така и като учебно помагало в образователната система по изобразителни изкуства и промишлен дизайн.

10. Авторефератът направен ли е съгласно изискванията, правилно ли отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд?

Към дисертационния труд е представен автореферат от 31 страници, който отразява напълно коректно конструкцията на изследването, постигнатите в него резултати и научно-приносните му стойности.

11. Критични бележки по дисертацията, включително и по литературната осведоменост на кандидата.

Литературната осведоменост на дисертанта е на отлично ниво, което е видимо от структурата на труда и от самото изложение, анализиращо всички аспекти и понятия по темата. В този контекст, бих препоръчал

единствено въвеждането на отделна подточка към обособените подраздели в първа глава на труда, в която да бъдат по-подробно разгледани историята и моментното състояние на монетосеченето и медалното изкуство в България. През последните две десетилетия, възможността за качествено нов тип изказ вдъхнови много художници и дизайнери, които изграждайки собствен пластичен език и лична естетика, се утвърдиха като нова генерация в жанра не само на национално ниво, но и в международен план. Подобно пожелание се отнася и за конкретно посочване на страниците на цитираните от библиографските източници пасажи и изнасянето им в бележки под линия в текста, което ще улесни възприемането на информацията.

12. Други въпроси, по които рецензентът счита, че следва да вземе отношение.

Въпреки забележките, научният труд „Съвременни технологии при проектиране на произведения на медалиерното изкуство“ коментира, анализира и обединява значително количество научни данни по темата. Определено, основната му задача – да се представи едно цялостно проучване и анализ на съвременните тенденции в жанра, да се разкрие тяхната същност, многообразие и възможности за бъдещото развитие във формообразуването, е изпълнена. И в личен план, потвърждавам значението на постигнатите научни приноси.

13. Заключение с ясно становище да се даде или не научна степен.

В заключение, въз основа на всичко това считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и му давам изцяло положителна оценка. Предлагам на асистент Венцислав Георгиев Марков да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

София
08. 05. 2025 г.

доц. Емил Бачийски